

Commissie Meijers

Permanente commissie van deskundigen
in het internationaal vreemdelingen-,
vluchtelingen- en strafrecht

Secretariaat

postbus 201, 3500 AE Utrecht/Nederland
telefoon 31 (30) 297 42 14/43 28
telefax 31 (30) 296 00 50
e-mail cie.meijers@forum.nl

Aan De vaste Commissies voor Justitie en JBZ
Van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Kenmerk CM0909

Betreft Overdracht van verdachten in het kader van de anti-piraterij missie voor de kust van Somalië

Datum 8 december 2009

Geachte leden van de vaste Kamercommissie,

Dit schrijven is een vervolg op de brief die de Commissie Meijers op 20 mei 2009 stuurde aan uw Kamer en de regering. In die brief uitte zij haar zorgen over de overdracht van piraterij-verdachten aan Kenia in het kader van de anti-piraterij missie voor de kust van Somalië (www.commissie-meijers.nl). Naar aanleiding van die brief zijn zowel door de Eerste als de Tweede Kamer vragen gesteld aan de regering. Laatstelijk is dit onderwerp in de Tweede Kamer aan de orde geweest in een algemeen overleg met de ministers van Buitenlandse Zaken en Defensie en de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat.

De Commissie Meijers is de minister van Buitenlandse Zaken erkentelijk voor zijn uitgebreide reactie, zowel zijn brief van 7 september 2009 als in het overleg met uw Kamer. De Commissie Meijers heeft waardering voor het uitgesproken voornemen om toezicht te houden op de behandeling en procesgang van piraterij-verdachten na overdracht en bij te dragen aan de capaciteitsopbouw voor de berechting van verdachten in Kenia. Toch vraagt zij graag de aandacht voor het volgende.

Allereerst verbaast het dat de regering geen eigen taak ziet weggelegd om tot vervolging van piraten in Nederland over te gaan, terwijl ter zake Nederlandse rechtsmacht bestaat. Dit staat in schril contrast met het actieve opsporings- en vervolgingsbeleid ten aanzien van misdrijven uit de wet Oorlogsstrafrecht en de Wet Internationale Misdrijven; zie de Aanwijzing afdoening aangiften m.b.t. de strafbaarstellingen in de wet internationale misdrijven, Stcrt 2003, nr. 247. In deze Aanwijzing wordt piraterij op dezelfde wijze behandeld als andere internationale misdrijven. Geldt deze aanwijzing ter zake van piraterij thans niet meer of is een aanwijzing uitgegaan in geval van piraterij vooral te seponeren dan wel eigen rechtsmacht niet uit te oefenen? Op welke gronden berust een dergelijke uitzondering? Voorts wijst de Commissie Meijers erop dat de rechtsmacht ter zake van piraterij met betrekking tot Nederlandse schepen onomstreden is en de bewijslevering bij op heterdaad aangehouden verdachten in de regel eenvoudig is. Waarom dan toch overdragen aan een ander land? Op welke wijze is gewaarborgd dat Kenia of de Seychellen rechtsmacht hebben over de strafbare feiten? Met andere woorden: kunnen de landen waarnaar wordt overgedragen wel tot strafvervolging overgaan?

• Meijers Committee
Standing committee of experts on
international immigration, refugee
and criminal law

• Comité Meijers
Comité permanent d'experts en droit
international de l'immigration,
des réfugiés et du droit pénal

• Meijers-Ausschuss
Ständiger Ausschuss von
Experten im internationalen
Ausländer-, Flüchtlings- und Strafrecht

Commissie Meijers

Permanente commissie van deskundigen
in internationaal vreemdelingen-,
vluchtelingen- en strafrecht

Inmiddels is bekend geworden dat het marineschip Hr. Ms. Evertsen onlangs in de Arabische Zee dertien piraten heeft aangehouden die, blijkens informatie van het Ministerie van Defensie, naar waarschijnlijkheid zullen worden overgedragen aan Kenia of de Seychellen voor verdere vervolging. De Commissie Meijers ziet hierin aanleiding voor uw Kamer om nadere opheldering te vragen omtrent de waarborgen rond de overdracht van deze piraterij-verdachten en in het bijzonder de rechten van de aangehouden personen inzake aanhouding, vrijheidsbeneming en uitlevering.

Deze opheldering betreft vooral de toepasselijkheid van de Uitleveringswet en aanverwante strafvorderlijke waarborgen. In een eerdere brief aan uw Kamer heeft de Minister van Defensie toegezegd dat ten aanzien van personen die worden aangehouden op verdenking van piraterij en worden overgedragen aan een niet-EU-lidstaat de Uitleveringswet van toepassing is, maar zonder aan te geven op welke wijze daaraan uitvoering wordt gegeven. De Uitleveringswet bepaalt onder meer dat personen die met het oog op uitlevering in verzekering of in bewaring zijn gesteld worden behandeld overeenkomstig toepasselijke bepalingen van het Wetboek van Strafvordering, dat verdachten het recht hebben zich te laten bijstaan door een advocaat en dat uitlevering aan een vreemde mogendheid uitsluitend mogelijk is nadat hierop door een rechter is besloten (artt. 23-32, 53-57 Uitleveringswet). Op welke wijze wordt uitvoering gegeven aan Keniaanse uitleveringsverzoeken ter zake en voor welke Nederlandse rechtbank zullen deze worden behandeld? Uit beschikbare informatie leidt de Commissie Meijers af dat de officier van justitie van het Landelijk Parket te Rotterdam betrokken is bij de wijze waarop het Nederlands marinepersoneel opereert, maar het is allerm minst duidelijk of ook voor het overige de geldende procedures worden nageleefd. De vraag welke garanties aan aangehouden piraterij-verdachten worden geboden werd al gesteld door de Commissie Meijers in haar eerdere brief, maar bleef onbeantwoord in de door de Minister van Buitenlandse Zaken gegeven reactie. Anders dan met Kenia bestaat er met de Seychellen geen uitleveringsverdrag. Op welke wijze voorziet de regering in die situatie, met inachtneming van het bepaalde in artikel 2 Grondwet en artikel 2 Uitleveringswet, uitlevering aan dat land?

De Commissie Meijers ziet het belang van een effectieve bestrijding van het misdrijf van piraterij en begrijpt tevens dat praktische problemen kunnen optreden bij het verzekeren van rechten van personen die op zee en op aanzienlijke afstand van het Nederlandse grondgebied worden aangehouden. Nochtans acht de Commissie het te allen tijde geboden dat verstrekkende maatregelen als vrijheidsbeneming en uitlevering uitsluitend plaatshebben onder rechterlijk toezicht en met inachtneming van de fundamentele rechten van verdachten. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft benadrukt dat staten, ook wanneer zij overgaan tot arrestatie en vrijheidsbeneming van personen op de volle zee, de verplichting hebben de uit artikel 5 EVRM volgende garanties tegen willekeurige vrijheidsbeneming ten volle te respecteren (EHRM 10 juli 2008 Medvedyev t. Frankrijk, nr. 3394/03). Voorkomen moet worden dat er een situatie ontstaat waarbij Nederlandse ambtenaren in den vreemde in een rechtsvacuüm opereren, waarbij, uit naam van de internationale rechtsorde, personen worden aangehouden en gedetineerd zonder dat acht wordt geslagen op uit diezelfde rechtsorde volgende beginselen ter bescherming van het individu.

Een afschrift van deze brief sturen wij aan de Ministers van Buitenlandse Zaken, Defensie, Justitie en de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Tot nadere toelichting graag bereid,

Hoogachtend,

Prof. mr. C.A. Groenendijk
Voorzitter